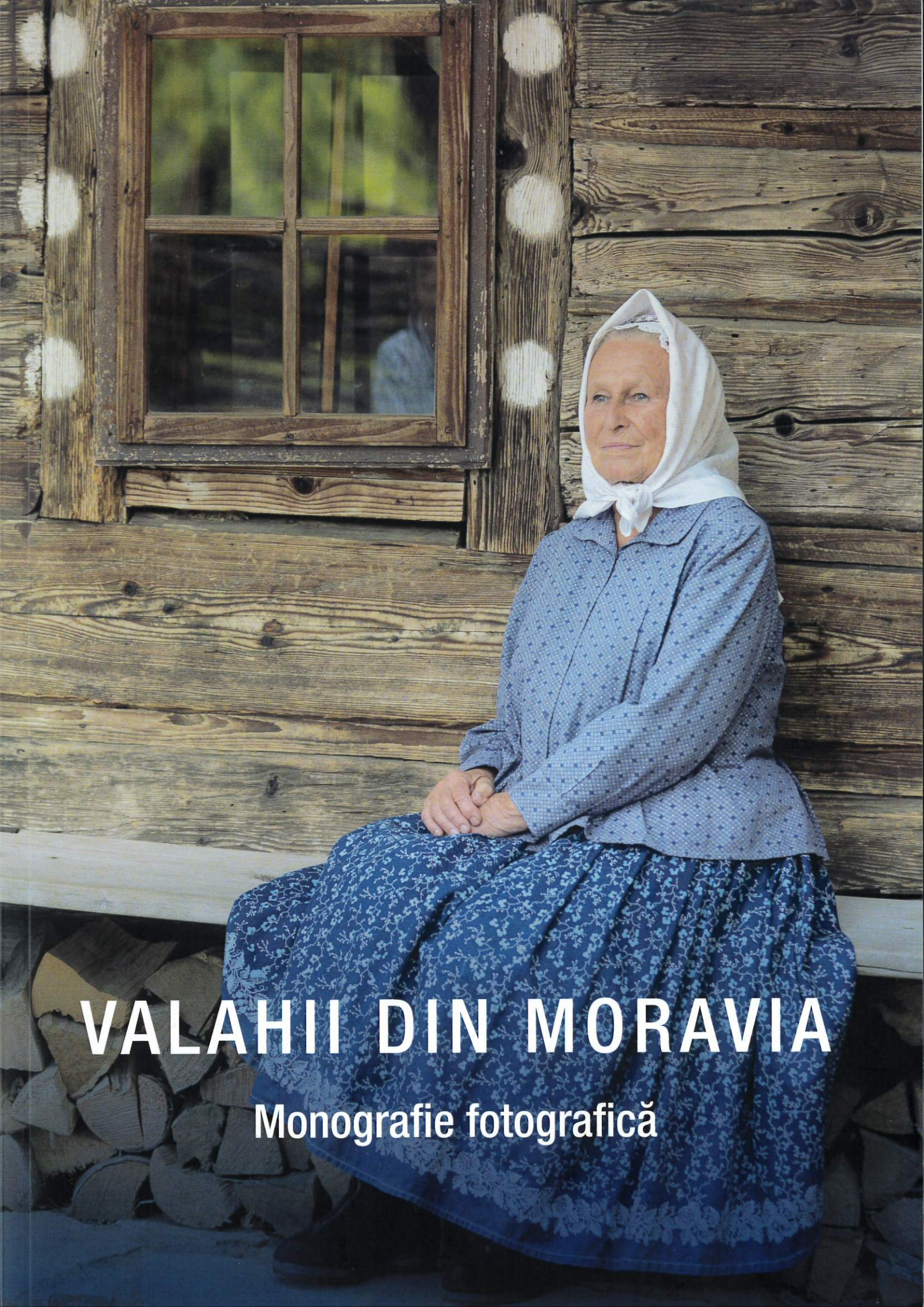

VALAHII DIN MORAVIA

Monografie fotografică

ARTIȘTII FOTOGRAFI

RO

Jurist Gheorghe PETRILA, născut la 11 februarie 1959, este președintele Asociației Etno Foto Art din Oradea. În 2007 a devenit membru al Clubului Fotografic Nufărul din Oradea, iar în 2008 a fost acceptat ca membru al Asociației Fotografilor din România. În același an, a devenit membru al prestigioasei Federații Internaționale de Artă Fotografică (FIAP). Doi ani mai târziu, ca urmare a consecvenței sale în acest domeniu, a devenit membru al Photo Society of America (PSA). În 2012, a primit titlul de Excelență al Federației Internaționale de Artă Fotografică. Din același an (2012), s-a dedicat exclusiv fotografiei etnografice, context în care participă la tabere de fotografie, excursii de creație, concursuri de fotografie, expoziții în România și la nivel internațional, toate cu specific etnografic. Din 2010, este fotoreporter la Revista „APȘA” din Apșa de Jos (Ucraina), cu numeroase călătorii în zona comunităților românești din Trascăria și Cernăuți.

EN

Lawyer Gheorghe PETRILA, born on February 11, 1959, is the president of the Ethno Photo Art Association from Oradea. In 2007 he became a member of the Nufărul Photographic Club in Oradea, and in 2008 he was accepted as a member of the Association of Romanian Photographers. In the same year, he became a member of the prestigious International Federation of Photographic Art (FIAP). Two years later, as a result of his consistency in this field, he became a member of Photo Society of America (PSA). In 2012, he received the title of Excellence of the International Federation of Photographic Art. Since the same year (2012), he has dedicated himself exclusively to ethnographic photography, a context in which he participates in photography camps, creative trips, photography contests, exhibitions in

Romania and internationally, all with ethnographic specifics. Since 2010, he has been a photojournalist for the "APȘA" Magazine from Apșa de Jos (Ukraine), with numerous trips to the area of the Romanian communities of Trascăria and Cernăuți.

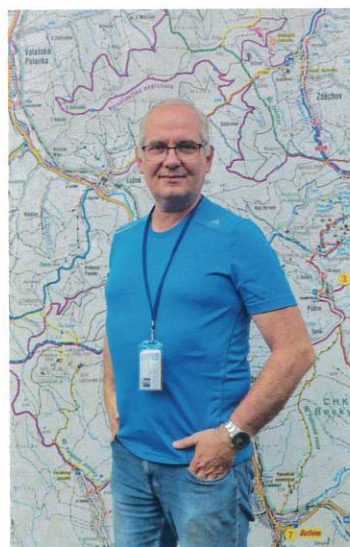

RO

Dr. (în istorie) Constantin DEMETER, născut la 19 noiembrie 1985, are studii superioare în domeniul istoriei. La 17 ani, în 2002, a devenit membru al Clubului Fotografic Nufărul din Oradea. În 2007, a devenit membru al Asociației Artiștilor Fotografi din România, continuând astfel să participe la numeroase expoziții de grup cu alți artiști fotografi. Alături de pasiunea pentru fotografie, lucrează în domeniul editorial în calitate de istoric, specializat în istoria contemporană, istoria instituțiilor de învățământ din perioada interbelică și istoria fotografiei. În 2014, a obținut titlul de doctor în domeniul științe umaniste.

EN

Constantin DEMETER Ph.D., born on November 19, 1985, has higher education in the field of history. At the age of 17, in 2002, he became a member of the Nufărul Photography Club in Oradea. In 2007, he became a member of the Association of Photographic Artists from Romania, thus continuing to participate in numerous group exhibitions with other photographic artists. Along with his passion for photography, he works in the publishing field as a historian, specializing in contemporary history, the history of educational institutions from the interwar period and the history of photography. In 2014, he obtained the title of doctor in the field of Humanities.

RO

Ing. Ovidiu GABOR, născut la 30 iunie 1963 este de profesie inginer. În prezent activează în domeniul asigurărilor. A avut o pasiune pentru fotografie încă din copilărie. În 2014, a devenit membru al Clubului Fotografic Nufărul din Oradea, iar un an mai târziu a fost acceptat ca membru al Asociației Artiștilor Fotografi din România. Începând cu anul 2016, participarea la Expozițiile Internaționale de fotografie artistică se intensifică și apar și primele premii. De asemenea, participă la ateliere de fotografie și călătorii creative în țară și în străinătate. În 2018 a primit titlul onorific de Artist al Federației Internaționale de Artă Fotografică (AFIAP), iar în 2019 distincția de Excelență a Federației Internaționale de Artă Fotografică (EFIAP). Inițiază numeroase călătorii în interesul etno-fotografiei împreună cu alți artiști fotografi. Începând din 2018, se alătură echipei de fotografi a Asociației Etno Foto Art, alături de care participă la proiecte de documentare etno-fotografică și expoziții atât în România, cât și în străinătate.

EN

Dipl. engineer Ovidiu GABOR, born on June 30, 1963, engineer by profession, and currently works in the insurance field. He had a passion for photography since childhood. In 2014, he became a member of the Nufărul Photographic Club in Oradea, and a year later, he was accepted as a member of the Association of Photographic Artists from Romania. Starting with 2016, the participation in the International Exhibitions of artistic photography is intensifying and receiving the first prizes. He also participates in photography workshops, along with creative trips in the country and abroad. In 2018 he received the honorary title of Artist of the International Federation of Photographic Art (AFIAP), and in 2019 the distinction of Excellence of the International Federation of Photographic Art (EFIAP). He initiates numerous trips in the interest of ethno-photography together with other photographic artists. Starting from 2018, he joins the team of photographers of the Etno Photo Art Association, with whom he participates in ethno-photographic documentation projects and exhibitions both in Romania and abroad.

RO

La ieșire din localitatea Malá Bystřice, într-o casă ridicată în anul 1958, locuiesc soții Pavel și Véra Novosád. Ornamentele pline de culoare, de la mansarda casei, ne amintesc de arhitectura întâlnită la Pustevny. Case de lemn se ridică și astăzi în satele valahe, semn că tradiția este încă respectată, precum și agricultura, văzând tractorul în prim-planul fotografiei.

EN

On the outskirts of the Wallachian town of Malá Bystřice, in a house built in 1958, live husband and wife Pavel and Véra Novosád. The colorful ornaments in the attic of the house

remind us of the architecture found in Pustevny. Wooden houses still stand today in Wallachian villages, a sign that tradition is still respected, as well as agriculture, seeing the tractor in the foreground of the photo.

RO

Cea mai frumoasă, dar și cea mai veche casă din localitatea valahă Liptál este aceasta de la numărul 287. Ridică în totalitate din lemn și pe o fundație de piatră în anul 1860, a cunoscut o renovare generală, ultima dată acum 40 de ani. Acest edificiu tradițional este mărturia justă a excelenței în arta lemnului, a valahilor din Liptál.

EN

The most beautiful, but also the oldest house in the village of Liptál is this one at number 287. Built in 1860 on a stone foundation and entirely made of wood, underwent a general renovation for the last time 40 years ago. This edifice is the true testimony of the art of using wood in construction by the Wallachians from Liptál.

RO

Casă tradițională de lemn în localitatea Liptál, Districtul Valašsko.

EN

Traditional wooden house in Liptál village, Valašsko District.

RO

După ce am vizitat Muzeul Regional din Vellké Karlovice, ieșim cu dorința de a fotografia Biserica de lemn a Sfântului Hubert. Peste drum de biserică ce o căutam, am descoperit acest peisaj de poveste redat mai sus. În localitate, se folosește în continuare lemnul pentru habitatul uman, în așa manieră încât greu depistezi un monument vechi de unul nou.

EN

After visiting the regional museum in Vellké Karlovice, we leave with

the desire to photograph the wooden church dedicated to Saint Hubert. Across the road from the church we were looking for, we discovered this fairytale landscape reproduced above. In this settlement, wood is still used for human habitat, in such a way that you hardly differentiate an old house from a new one.

RO

Radek Fryzelka și Pavel Matúšů sunt membrii unei trupe de dansuri tradiționale din Vlachovice, o localitate pitorească din sudul Districtului Valašsko. Îmbrăcați în costume tradiționale în curtea Muzeului de artă populară din Vlachovice, cei doi ne prezintă atmosfera vremii, de acum mai bine de 100 ani, căci o mare atracție a regiunii sunt hainele tradiționale.

EN

Radek Fryzelka and Pavel Matúšů are members of a traditional dance ensemble from Vlachovice, a picturesque town in southern Valašsko District. Dressed in traditional costumes in the courtyard of the Museum of Folk Art in Vlachovice, the two show us the atmosphere of the time more than 100 years ago, as a great attraction of the region is traditional clothes.

RO

Costume populare purtate de Natálie Čevelová din Vlachovice și de surorile Jána și Sara Poláchova din Nedašova Lhota, specifice zonei de Sud a Districtului Valašsko.

EN

Folk costumes worn by Natálie Čevelová from Vlachovice and sisters Jána and Sara Poláchova from Nedašova Lhota are specific to the southern area of Valašsko District.

RO

Petr Sovják se prezintă tuturor ca fiind „gajdoš z Valašska” din Neubuz, nu departe de Zlín. Alături de instrumentul său este nelipsit la sărbătorile populare din subzona Vlachovice, Districtul Valašsko. Nu duce lipsă de spectacole, căci aici oamenii sunt devotați tradițiilor populare.

EN

Petr Sovják introduces himself to everyone as "gajdoš z Valašska" from Neubuz, not far from Zlín. Along with his instrument, he is indispensable at folk festivals in the Vlachovice sub-region, Valašsko District. There is no shortage of shows, because here people are devoted to folk traditions.

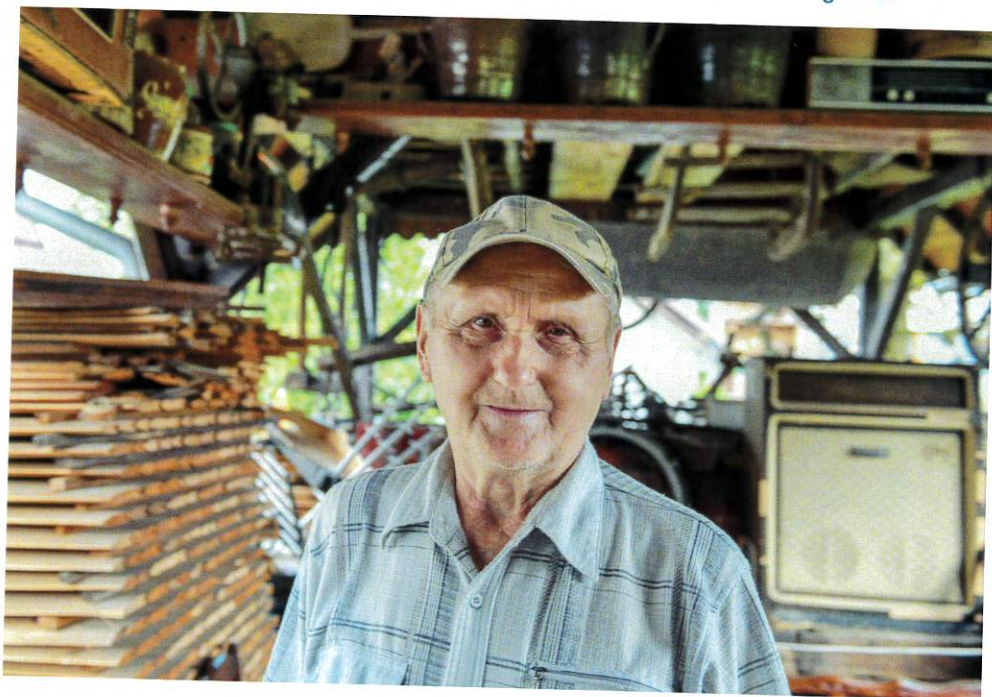

RO

De peste 30 de ani, Vít Kašpařík este un făuritor de instrumente muzicale populare. Își datorează multe din aceste cunoștințe tatălui său, de asemenea muzician și producător de instrumente. Vít produce, printre altele, diverse fluieri din lemn, harpe evreiești, viori sau cimpoaie. Își modelează instrumentele după originale populare și istorice.

EN

For over 30 years, Vít Kašpařík has been a maker of traditional musical instruments. He owes much of this knowledge to his father, also a musician and instrument maker. Vít produces, among others, various wooden whistles, Jewish harps, violins or bagpipes. They model their instruments after popular and historical originals.

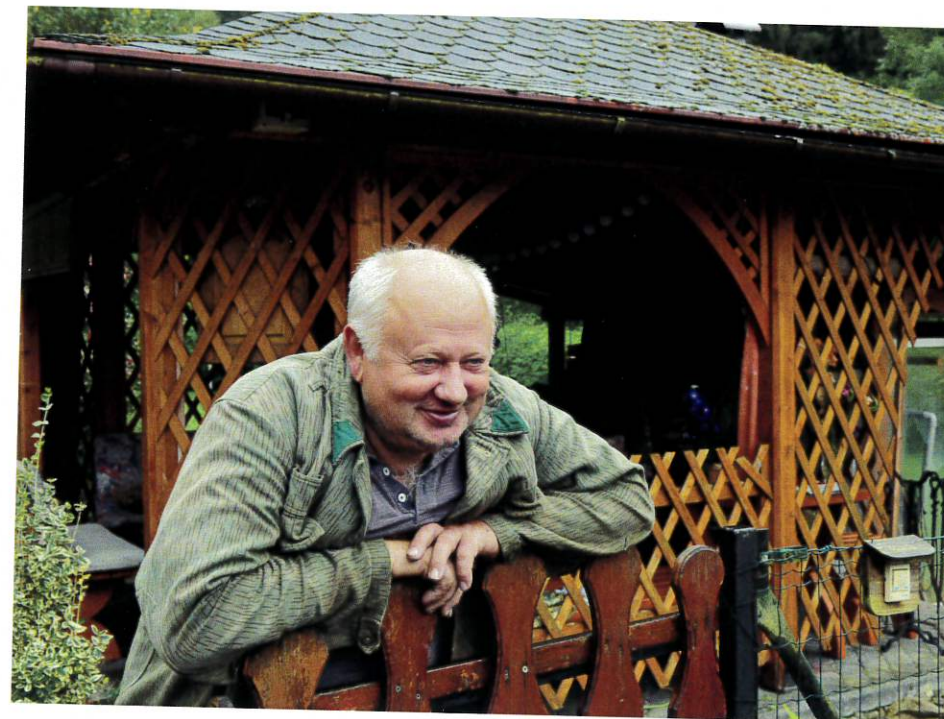

RO

Stanislav Řezník din localitatea Liptál, într-un loc de depozitare a lemnului, care se numește Stodola. Este tâmplar și se arată mândru că în satul său se construiesc în continuare case de lemn. Este convins de continuitatea caselor cu arhitectură tradițională.

EN

We caught Stanislav Řezník from Liptál in a wood storage place called Stodola. He is a carpenter and is proud that wooden houses are still being built in his village. He is convinced that since ancient times the Wallachians of Moravia have known the craft of wood, so they are good connoisseurs of the art of traditional architecture.

RO

Pavel Novosad în curtea casei sale, ridicată în anul 1958, din micuța localitate Malá Bystřice, având gospodării înconjurată de păduri, doar suntem în Munții Beskydy.

EN

Pavel Novosad in front of his house in the small town of Malá Bystřice, with the household surrounded by forests - we are in the Beskydy Mountains.

RO

În cătunul Raková, frații Rak Vojtěch și Rak Josef dețin o uscătorie de fructe ridicată la 1901. Produsele sunt vândute cu amănuntul la festivalurile din Districtul Valašsko, iar cantitățile en-gross le cumpără patiseriile din Regiunea Moravia. În anul 2016, frații Rak au restaurat uscătoria din Raková, iar de atunci cu predilecție se usucă doar mere.

EN

In the village of Raková there is a famous fruit dryer. The owners of the farm are the brothers Rak Vojtěch and Rak Josef, who own the fruit drying plant built in 1901. In 2016, the Rak brothers restored the drying plant in Raková, and since then almost only apples are dried.

RO

În cătunul Raková există o renumită uscătorie de fructe. Locul se traduce „ai racilor” pentru că suntem într-o zonă umedă pe unde curge râul Vlára, un afluent din bazinul hidrografic al Carpaților Albi. Proprietari sunt doi frați care au moștenit din familie o uscătorie de fructe ridicată la 1901.

EN

In the village of Raková there is a famous fruit dryer. The place translates as of the crayfish because we are in a wet area where the Vlára river flows, a very small affluent from the watershed of the White Carpathians. The owners of the farm are the brothers Rak Vojtech and Rak Josef, who own a fruit drying plant built in 1901.

RO

În timpul festivalului internațional de folclor din Liptál, printre exponanți l-am întâlnit pe Tomáš Nanák, un meșteșugar, tâmplar de meserie, care confecționează măști pentru sărbătoarea Sfântului Nicolae. Exponatele sunt realizate din lemn de tei, iar părul este din lână de oaie. A început de la vârsta de 17 ani învățând de la un unchi de-al său tainele confecționării măștilor.

EN

During the international folklore festival in Liptál, among the exhibitors I met Tomáš Nanák, a craftsman, carpenter by trade, who makes masks for the feast of St. Nicholas. The exhibits are made of linden wood and the hair is made of sheep's wool. He started at the age of 17 learning the secrets of mask making from his uncle.

RO

În localitatea Nový Hrozenkov ne-am întâlnit cu ultimul meșter rotar din zonă. Augustin Krystyník deține atelierul unde se fabrică roți de lemn. El este important pentru două categorii de cliență: colecționarii autoturismelor de epocă și restauratorii muzeelor de istorie și etnografie. Negustorii de antichități sunt cea mai nouă categorie de clienți ai săi.

EN

In Nový Hrozenkov we met one of the last wheelwright in the area. Augustin Krystyník owns the workshop where wooden wheels are made. He is important to two categories of clientele: collectors of vintage cars and restorers of museums of history and ethnography. Antique dealers are his newest customer category.

RO

Meșterul rotar Augustin Krystyník, este bucuros că de ceva vreme are un ucenic care provine din localitate și-l învață meșteșugul rotăritului. Amândoi, ucenicul cu maestrul, lucrează cel mai mult cu lemnul de stejar, după care urmează lemnul de ulm, apoi dud și în cele din urmă frasin.

EN

The wheelwright Augustin Krystyník is happy that for some time now he has had an apprentice who comes from the village and is teaching him the craft of wheelwrighting. Both the apprentice and the master work mostly with oak, followed by elm, then mulberry, and finally ash.

RO
În drum spre Velké Karlovice ne-am oprit să fotografăm un atelier de tâmplărie, unde îl găsim pe Miroslav Křenek, un tâmplar specializat în producerea șindrelilor. Materia primă este din pădurile din regiune, în principal brad, iar clienții îi sunt localnicii pasionați de case tradiționale. Atelierul este un exemplu elocvent de economie sustenabilă în care materia primă, meșteșugarul și beneficiarii șindrelilor sunt din Districtul Valašsko, Regiunea Moravia.

EN

On the way to Velké Karlovice we stopped to photograph a carpentry workshop, where Křenek Miroslav is specialized in making shingles. The raw material is from the forests of the region, mainly fir, and his customers are locals who are passionate about traditional houses. The workshop is an eloquent example of a sustainable economy where the raw material, the craftsman the beneficiaries of the shingles are from Valašsko district, Moravia region.

RO

Element decorativ produs de Miroslav Křenek pentru curțile caselor tradiționale din Districtul Valašsko.

EN

Decorative element produced by Miroslav Křenek for the courtyards of traditional houses in the Valašsko District.

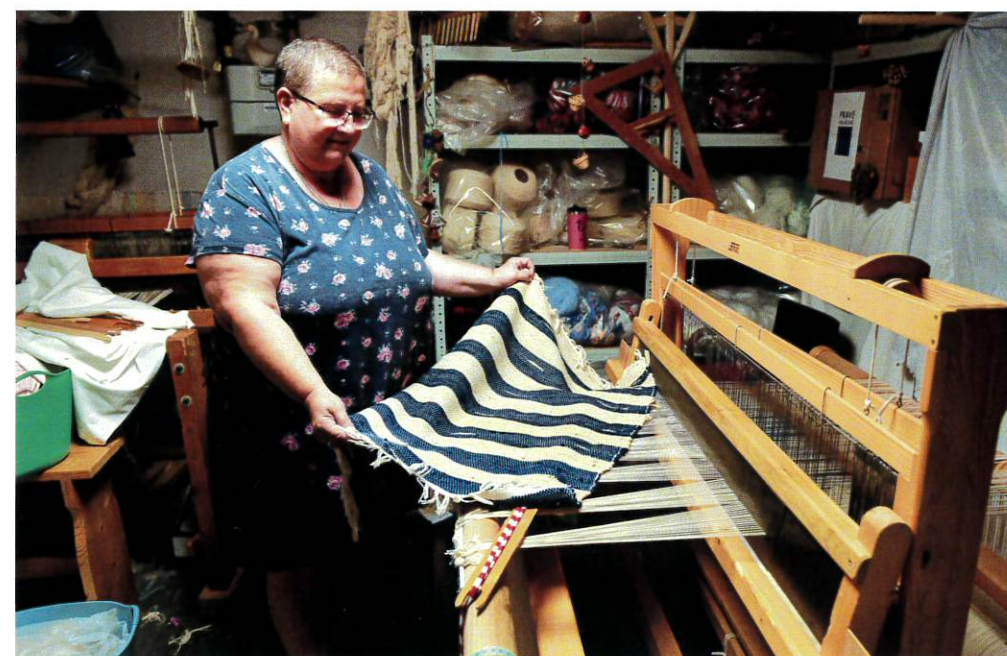
RO

În curtea casei din Vlachovice, Zuzana se ocupă de o uscătorie de fructe funcțională, atât pentru fructe, cât și pentru frunze aromatice. A acceptat imediat să se schimbe într-un costum tradițional, pentru a ne arăta rodul muncii ei de gospodină.

EN

In the village of Vlachovice, a particularly picturesque settlement located in the south of the Valassko district of the Moravian region,

we meet the young family Radek Fryzelka and Zuzana Fryzelkova. In the yard of their house is a functional fruit dryer for both fruits and aromatic leaves. Zuzana immediately agreed to change into a traditional costume to be photographed in the fruit drying room, showing us the results of her work as a housewife.

RO

Petra Pilná este o croitoreasă din Municipiul Vsetín, specializată în țesutul preșurilor, având ca materie primă bumbacul. Dânsa este profesoară la un liceu din localitate, dar în timpul liber, încă din anul 2005 este o pasionată păstrătoare a acestui meșteșug tradițional. Are și un grup de ucenici cărora le transmite tainele acestui meșteșug. Țesutul covoarelor și al

preșurilor cu ajutorul războiului de țesut i-a adus atestatul de conservator al artei tradiționale din Districtul Valašsko, Regiunea Moravia.

EN

Petra Pilná is a seamstress from the town of Vsetín, specialized in the manufacture of mats, using cotton as a raw material. She is a teacher at a local high school, but in her spare time, since 2005, she has been a passionate preserver of this traditional craft. He also has a group of apprentices to whom he passes on the secrets of this craft. Weaving carpets and mats with the loom earned him the certificate of conservator of traditional art in the Valašsko District, Moravia region.

RO

Un meșteșug pe cale de dispariție este potcovirea cailor. Astfel am ajuns în localitatea Nový Hrozenkov pentru a ne întâlni cu František Jochec și cu Tomáš Jochec, fierari cu același nume, consăteni, dar nu și rudeni, care vor potcovi un foarte frumos exemplar de 10 ani. Darek este numele calului și va fi folosit la munca în pădure, la trasul lemnului din zonele greu accesibile.

EN

A less common craft nowadays is horse shoeing. Also in Nový Hrozenkov we met František Jochec and Tomáš Jochec, two people with the same first name, fellow citizens, but not relatives, who will shoe a beautiful 10 years old horse. Darek is the name of the horse and it is used to work in the forest, to haul wood from hard-to-reach areas.

RO

Asociația folclorică „Lipta” Liptál este cea mai veche trupă folclorică din Districtul Valașsko. Prin munca lor se încearcă reînvierea în rândul tinerilor, a cântecelor, dansurilor, obiceiurilor și a portului tradițional aproape uitat în regiune, iar spectatori sunt din ce în ce mai entuziasmați în fiecare an.

EN

Lipta Liptál Folk Association is the oldest folk ensemble in the Valašsko District. Through their work, they try to revive among the youth, the songs, dances, customs and traditional port almost forgotten in the region, and the spectators are more and more enthusiastic every year.

RO

Tradiția este la ea acasă în cadrul Festivalului de la Liptál. Așadar opincile pentru cei care urcă pe scenă fac parte din recuzita esențială alături de costumul tradițional ce îl poartă fiecare dansator și de coregrafia trupelor de dansuri tradiționale valahe din Moravia.

EN

Tradition is at home at the Liptál Festival. Therefore, for those who go on stage, the traditional footwear is part of the fundamental props along with the traditional costume worn by each dancer.

RO

Festivalul Internațional de Folclor de la Liptál are o vechime de peste o jumătate de secol. Ansamblul din imagine mai păstrează în repertoriul său, dansuri și cântece inspirate de Jan Kobzán, un „spiritus rector” pentru folclorul autentic din Districtul Valašsko.

EN

The International Folklore Festival in Liptál is more than half a century old. The ensemble in the picture also keeps in its repertoire, dances and songs inspired by Jan Kobzán, a "spiritus rector" for the authentic folklore of the Valašsko District.

RO

Festivalul internațional de folclor de la Liptál are o vechime de peste cinci decenii. Ansamblurile de dansuri populare din Districtul Valašsko sunt o prezență constantă pe marea scenă din Liptál și fiecare trupă de dansuri valahe, ne asigură de un adevărat spectacol coregrafic.

EN

The Liptál International Folklore Festival has been around for over five decades. Folk dance ensembles from the Valašsko District are a constant presence on the big stage in Liptál, and each Wallachian dance group provides a real choreographic show

RO

Trupa de băieți din această fotografie poartă o curea haiducească și toporașul „valašsko”, elemente reprezentative pentru bărbații valahi ai Moraviei care transmit prin aceste accesorii vrednicia lor de a întemeia o căsnicie.

EN

The ensemble of dancers in this photo wears an outlaw belt and the "valašsko" axe, representative elements of the Wallachian men of Moravia who convey through these accessories their worthiness to establish a marriage.

RO

În Districtul Valašsko, la copiii păstorilor de ovine li se spune *fibaczka*, care înseamnă *fiii baciului*, iar un dans popular se numește *ovin ziok*, adică jocul oierilor. Se folosesc cu mândrie costume tradiționale, la cămașă se spune *kamesnica*, iar la pălărie se spune *klobouk*.

EN

In the Valašsko District, the children of a shepherd are called *fibaczka*, which means sons of the baci (shepherd), and a folk dance is called *ovin ziok*, meaning the dance of the shepherds. Traditional costumes are proudly worn, the shirt is called *kamesnica*, and the hat it's called *klobouk*.

RO

În fața casei lui Miroslav Janík din Valašské Klobouky ne întâmpină mereu două chipuri părintești. Statuile a doi păstori de ovine sunt parte din metodele de educație a acestui muzeu etnografic. La „Kasenka” se protejează patrimoniul local.

EN

In front of Miroslav Janík's house in Valašské Klobouky we are always greeted by two parental figures. The statues of two shepherds are part of the educational methods of this ethnographic museum.

RO

Portașii au fost războincii valahi care luptau pentru dreptate socială și libertate culturală în fața trupelor imperiale. „Portași” erau bine înarmați și nu se temeau de lupte pentru păstrarea identității valahilor din Moravia.

EN

The Portas were Wallachian warriors who fought for social justice and cultural freedom in the face of imperial troops. The "Portași" were well armed and were not afraid of fighting for the preservation of the Moravian Wallachian identity.

RO

Cultura și civilizația satului tradițional din Regiunea Moravia este grupată în jurul Muzeului în aer liber a valahilor din Rožnov pod Radhoštěm. În afara vieții muzeale, tradiția populară este salvată în satele mai retrase și de către persoanele mai în vârstă.

EN

The culture and civilization of the traditional village of the Moravian Region is grouped around the Wallachian Open Air Museum in Rožnov pod Radhoštěm. Outside the museum life, the folk tradition is saved in the more secluded villages and by the older people.

RO

Muzeul în aer liber al valahilor din Rožnov pod Radhoštěm. Cu alte cuvinte avem înaintea noastră o imagine iconică a ceea ce înseamnă habitatul valahilor din Moravia.

EN

Open air museum of Wallachians in Rožnov pod Radhoštěm. In other words, we have before us an iconic image of what the Wallachian habitat in Moravia means.